

**Către: Veronica Mihailov-Moraru
Ministra Justiției**

**Copie: Victoria Muntean
Directoarea Centrului Național pentru
Protecția Datelor cu Caracter Personal**

**Nr. 641
Din 30.11.2023**

Ref: Aviz asupra proiectului de lege privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date

Stimată doamnă Ministră,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (AmCham), Asociației Naționale a Companiilor din Domeniul TIC (ATIC) și Asociației Investitorilor Străini (FIA). În contextul consultărilor publice asupra proiectului de lege privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date, prezentăm mai jos o serie de recomandări și propuneri adiționale, care credem că ar putea contribui la o îmbunătățire a proiectului supus consultărilor publice după cum urmează:

Articolul 14 alin. (5) lit. a) din Proiect considerăm oportun să fie completat cu sintagma „ *sau informațiile sunt obținute pentru executarea aceluiași contract la care persoana vizată este parte*” din următoarele motive :

Potrivit art. 6 alin. (1) lit. a) și b) din același Proiect, prelucrarea este legală numai dacă și în măsura în care se aplică cel puțin una dintre următoarele condiții:

a) persoana vizată și-a dat consimțământul pentru prelucrarea datelor sale cu caracter personal pentru unul sau mai multe scopuri specifice;

b) prelucrarea este necesară pentru executarea unui contract la care persoana vizată este parte.

Totodată, în art. 13 sunt enunțate informațiile care sunt furnizate persoanei vizate în momentul obținerii acestor date cu caracter personal, în cazul în care datele cu caracter personal referitoare la o persoană vizată sunt colectate de la aceasta.

Respectiv, dacă datele cu caracter personal sunt obținute de la altcineva decât persoana vizată în vederea prelucrării pentru executarea aceluiași contract, nu se mai impune suplimentar informarea despre scopurile în care sunt prelucrate datele cu caracter personal, precum și temeiul juridic al prelucrării, perioada stocării etc, întrucât persoana vizată a fost informată deja la data încheierii contractului.

Articolul 18 alin. (1) lit. a) urmează a fi completat în sensul în care persoana vizată să prezinte înscrisurile care denotă inexactitatea datelor „*persoana vizată contestă exactitatea datelor și prezintă înscrisurile*

confirmative,". În formula respectivă reglementarea nu va permite careva abuzuri din partea persoanei vizate.

Articolul 21 alin. (5) urmează a fi completat cu cuvântul *prelucrării*, după cum urmează: „În contextul utilizării serviciilor societății informaționale, prin derogare de la prevederile Legii nr. 284/2004 privind serviciile societății informaționale, persoana vizată își poate exercita dreptul de a se opune prelucrării prin mijloace automate care utilizează specificații tehnice”.

În vederea asigurării certitudinii juridice considerăm oportun ca la art. 35 alin. (5) sintagma „poate aproba” să fie înlocuită cu „aprobă”, identic ca și în cazul alin. (4) al aceluiași articol.

În ce privește art. 35 alin. (8) considerăm că acesta urmează a fi completat, în următoarea redacție „*La evaluarea impactului operațiunilor de prelucrare efectuate de operatori sau de persoanele împuternicite de operatori, se are în vedere în mod corespunzător respectarea de către operatori sau persoanele împuternicite a codurilor de conduită, dacă acestea au fost aprobate în conformitate cu art. 40, în special în vederea unei evaluări a impactului asupra protecției datelor*”. Or, aprobarea codurilor de conduită nu este o obligație pentru operatori.

La art. 38 alin. (6), pentru certitudine considerăm oportun de a preciza care sarcini și atribuții ar putea genera un conflict de interese.

Cu referire la art. 76 alin. (3), constatăm că inversarea sarcinii probațiunii va genera abuzuri din partea persoanelor vizate, care așa cum prevede Legea pe lângă faptul că pot sesiza Centrul, pot depune direct în instanța de judecată cereri de chemare în judecată. Prin urmare impunerea operatorului sau a persoanei împuternicite, pentru fiecare caz când persoana vizată va depune cerere de chemare în judecată considerând că drepturile de care beneficiază în temeiul prezentei legi au fost încălcate, să demonstreze nevinovăția este o sarcină excesivă, care depășește scopul prezentei Legi.

- La art. 60 alin. (1) lit. a), se propune completarea la sfârșit cu următoarea frază: „, cu excepția datelor de transfer și a datelor de localizare prevăzute de Legea comunicațiilor electronice nr. 241/2007. Centrul solicită în scris informațiile necesare, indică temeiul juridic și scopul solicitării informațiilor și stabilește un termen rezonabil în care acestea trebuie furnizate, care este de cel puțin 5 zile lucrătoare, precum și specifică sancțiunile prevăzute de lege pentru neprezentarea în termen a informațiilor solicitate sau prezentarea informațiilor false sau incomplete.” Conform art. 81 din Legea comunicațiilor electronice nr. 241/2007, datele de transfer și datele de localizare pot fi divulgate unor terți doar în scopul apărării, securității naționale, siguranței publice, prevenirii, investigării, detectării și urmării penale a infracțiunilor sau folosirii neautorizate a sistemelor de comunicații electronice.
- La art. 46 alin. 2 lit. c, după sintagma “aprobate de Centru” se propune introducerea sintagmei “sau de Comisia Europeană”, pentru a evita obligativitatea operatorilor de dublarea semnării unor clauze similare, deoarece prin semnarea clauzelor standard aprobate de Comisia Europeană și aplicarea legislației europene în domeniul datelor personale deja se asigură un nivel adecvat de securitate a datelor personale. Or, cerința suplimentară de a semna și clauzele standard aprobate de Centru, reprezintă un obstacol birocratic nejustificat, ce împiedică companiile din Republica Moldova să încheie contracte comerciale cu companii externe, în special în cazul în care acestea sunt semnate între grupuri de companii, care în relația dintre ele aplică clauzele standard aprobate de Comisia Europeană și care refuză semnarea suplimentară a clauzelor standard aprobate de Centru.
- În tot textul legii, se propune înlocuirea termenului „investigarea” și „investigația” cu termenul „controlul”, pentru a evita incertitudinea privind aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 131/2012, în special a art. 5¹(limita măsurilor luate în urma controlului), 28 (conținutul procesului-verbal de

- control și procesul-verbal de control adițional), 29 (prescripții), 29¹ (măsuri restrictive), 30 (contestarea delegației de control, a deciziei de prelungire a duratei controlului sau a procesului-verbal de control).
- La art. 80 alin. (5), după sintagma „persoana vizată” se propune introducerea sintagmei „și operatorul sau persoana împuternicită de operator”.
 - La art. 81 alin. (3), se propune excluderea primei fraze: „Propunerea de efectuare a unei investigații din oficiu se face printr-o dispoziție motivată care prevede persoana fizică sau juridică supusă investigației”.
 - La art. 81 alin. (6), se propune excluderea cuvântului „inclusiv”, iar înainte de ultima frază se propune introducerea următoarei fraze: „Investigația la fața locului poate fi efectuată numai dacă există indicii că pot fi găsite documente sau pot fi obținute informații considerate necesare pentru investigația presupusului caz de încălcare a legislației privind protecția datelor cu caracter personal, inițiată prin dispoziție, fapt care nu necesită a fi demonstrat subiectului supus investigației.”.
 - La art. 81 alin. (7), se propune excluderea sintagmei: „și după caz, respectarea cerințelor prezentei legi și ale actelor normative ale Centrului”.
 - La art. 81 alin. (8), se propune completarea la sfârșit cu sintagma: „sau împuternicit”, precum și înlocuirea sintagmei „unui martor” cu sintagma „doi martori” (conform art. 26 alin. (4) din Legea nr. 131/2012).
 - La art. 81 alin. (9) lit. a), se propune expunerea în următoarea redacție: „să obțină acces la toate datele cu caracter personal și la toate informațiile necesare pentru efectuarea investigației, indiferent de suportul pe care sunt stocate, inclusiv la orice documente, sisteme de evidență, produse de program, echipamente și mijloace de prelucrare a datelor”.
 - La art. 81 alin. (9) lit. b), se propune înlocuirea sintagmei „vizate în cadrul” cu cuvântul „supuse”.
 - La art. 81 alin. (9) lit. c), se propune înlocuirea sintagmei „care trebuie să nu depășească 15 zile” cu sintagma „care trebuie să fie unul rezonabil, ținând cont de volumul și complexitatea informațiilor, documentelor și explicațiilor solicitate,” și a cuvântului „entității” cu cuvântul „persoanei”.
 - La art. 81 alin. (9) lit. d), se propune se propune expunerea în următoarea redacție: „să audieze persoana supusă investigației sau reprezentantul legal sau împuternicit al acesteia asupra faptelor relevante obiectului investigației și, după caz, să înregistreze răspunsurile acestora, inclusiv prin mijloace audio, video sau prin alte mijloace, cu informarea prealabilă a persoanei audiate. La cerere, o copie a înregistrării este transmisă persoanei supuse investigației. Solicitățile de informații trebuie să fie proporționale și să nu oblige persoanele audiate să recunoască faptul că persoana supusă investigației a comis o încălcare, acestea fiind obligate să răspundă la întrebări factuale și să furnizeze documente chiar dacă acestea pot fi folosite pentru a stabili existența unei încălcări comise de persoana supusă investigației”.
 - La art. 81 alin. (9) lit. e), se propune înlocuirea sintagmeii „lizibile” cu cuvântul „lizibilă” sau sintagma „audierea și/sau vizualizarea lor”.
 - La art. 81 alin. (9), se propune completarea cu lit. g) cu următorul cuprins: „să ridice sisteme de evidență, echipamente, mijloace de prelucrare a datelor, originale ale documentelor, pentru un termen maxim de 3 luni, dacă asemenea măsură este necesară pentru prevenirea ascunderii, înlăturării, modificării sau distrugerii probelor sau dacă nu este posibil de a face extrase sau copii de pe acestea în incinta respectivă”. Asemenea normă este necesară, deoarece la lin. (11) este menționat dreptul persoanei suspuse investigației de a obține lista obiectelor respective ridicate.
 - La art. 81 alin. (11) lit. a), se propune excluderea sintagmei „să fie informată și”.

- La art. 81 alin. (11) lit. c), se propune excluderea cuvântului „documentată”.
- La art. 81 alin. (11) lit. d), după cuvântul „mijloacelor” se propune introducerea cuvântului „echipamentelor”.
- Se propune reformularea alin. (13) art. 81 în felul următor: *„Operatorul sau persoana împuternicită de operator (persoană fizică sau juridică) supus investigației este obligat să prezinte documentele și informațiile ce țin direct de obiectul investigației, care sunt solicitate de către inspectorii pentru protecția datelor cu caracter personal în vederea efectuării investigației; să permită accesul inspectorilor în încăperile sale de serviciu pe parcursul programului de lucru, precum și să asigure pe parcursul investigației la fața locului și pe durata desfășurării acesteia, prezenta în dependență de caz a persoanei fizice, conducătorului persoanei juridice sau a reprezentantului, care vor coopera și vor contribui la exercitarea drepturilor inspectorilor prevăzute de prezenta lege. Persoana fizică sau juridică supusă investigației poate refuza cooperarea în măsura în care cererea inspectorului contravine prevederilor legale.”*
- La art. 81 alin.(7) lit. g) se propune substituirea cuvântului „controlului” cu cuvântul „investigației”. La lit. h) se propune substituirea cuvântului „verificate” cu cuvântul „investigate”, iar la lit. i) substituirea cuvântului „controlului” cu cuvântul „investigației”.
- La art. 81 alin. (9) lit. f), se propune completarea la sfârșit cu următoarea frază: *„ Expertii și specialiștii antrenați de către Centru asigură respectarea legislației privind conflictul de interese și privind asigurarea confidențialității informațiilor, în baza declarațiilor pe propria răspundere”.*
- La art. 81 alin. (11), se propune completarea cu o literă nouă f) cu următorul cuprins: *„să identifice informațiile sau documentele ce constituie secret comercial, comunicările care au un caracter protejat și alte informații confidențiale, formulând, în acest sens, o cerere motivată către Centru, și, după caz, să prezinte versiunea neconfidențială a acestor informații, cu aceeași valoare probantă ca a versiunii confidențiale”.*
- La art. 81 alin. (14), se propune înlocuirea cuvântului „supusă” cu cuvântul „supuse”.
- La alin. (17) art. 81 se propune substituirea formulării *„inspectorii de protecție a datelor au încercat să pătrundă în încăperile, terenurile sau mijloacele de transport ce urmează a fi supuse investigației, dar nu au reușit ...”* cu următoarea *„inspectorilor de protecție a datelor le-a fost restricționat accesul în încăperile, terenurile sau mijloacele de transport ce urmează a fi supuse investigației, fiind create impedimente de către persoanele fizice sau juridice supuse investigației...”*

Această propunere o argumentăm prin faptul că, încercarea de a pătrunde în încăperi, terenuri sau mijloace de transport poate fi interpretată și calificată ca violare de domiciliu în cazul în care sediul operatorului de date este înregistrat la adresa de domiciliu a persoanei fizice.

- La art. 81 alin. (21), se propune expunerea în următoarea redacție: *„Rezultatul investigației se consemnează în procesul-verbal de control [proiectul de decizie motivată asupra investigației], care trebuie să cuprindă inclusiv prescripțiile (indicațiile) și recomandările ce urmează a fi înaintate în baza constatărilor, măsurile restrictive ce urmează a fi aplicate și sancțiunile ce urmează a fi stabilite. Procesul verbal de control [proiectul] se notifică persoanei vizate (cu excepția părților care conțin informații confidențiale ale persoanei supuse controlului sau terților) și operatorului sau persoanei împuternicite de operator care au fost supuși investigației, cu acordarea unui termen de cel puțin 30 de zile pentru prezentarea dezacordului cu actul în cauză. Acest termen poate fi prelungit de Centru, o singură dată, cu cel mult 30 de zile, în baza unei solicitări motivate. În acest caz, persoanei care a înaintat cererea i se comunică în scris, în termen de cel mult 3 zile lucrătoare, rezultatul examinării cererii. Dreptul de a prezenta dezacordul nu*

afectează și nici nu limitează posibilitatea contestării deciziei în modul stabilit de lege. Termenul prevăzut la alin. (23) se suspendă la data notificării procesului-verbal de control [proiectului deciziei] către persoana vizată și persoana supusă controlului, până la data prezentării dezacordului asupra procesului-verbal de control [proiectului deciziei] sau, în cazul în care dezacordul nu este prezentat în termenul stabilit, până la data expirării termenului stabilit pentru prezentarea dezacordului. Centrul își bazează deciziile doar pe constatările din procesul-verbal de control și pe alte probe pe care își întemeiază decizia, asupra cărora părțile în cauză și-au putut prezenta observațiile, cu condiția respectării regulilor de acces la informațiile ce constituie secret comercial și alte informații confidențiale”.

- La art. 81 alin. (23), se propune înlocuirea sintagmei de „6 luni” cu sintagma „3 luni” (conform art. 77 alin. (2) din RGPD), iar după sintagma „persoana vizată” se propune introducerea sintagmei „și operatorul și persoana împuternicită de operator care sunt supuse investigației”.
- Se propune completarea art. 81 cu un alineat nou (24) cu următorul cuprins: „Comunicările dintre persoana supusă investigației și avocatul acestuia, realizate în cadrul și în scopul exclusiv al exercitării dreptului la apărare al persoanei supuse investigației, care are legătură cu obiectul investigației, nu pot fi folosite ca probă pentru constatarea unei încălcări a legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Dacă persoana supusă investigației nu dovedește caracterul protejat al comunicării, aceasta se sigilează și se ridică, în două exemplare. În procesul-verbal al investigației la fața locului se stabilește un termen în care persoana supusă investigației urmează să remită probele și explicațiile de natură a demonstra caracterul protejat. Directorul Centrului decide, de urgență, cu privire la caracterul protejat al comunicării pe baza cererii și a probelor și argumentelor prezentate de persoana supusă investigației. Dacă directorul Centrului respinge cererea privind caracterul protejat al comunicării, desigilarea documentului poate avea loc doar după expirarea termenului în care ordinul poate fi contestat sau, în cazul în care decizia este contestată, după ce hotărârea instanței de judecată devine irevocabilă. Ordinul directorului Centrului de respingere a cererii cu privire la caracterul protejat al comunicării poate fi atacat în termen de 15 zile de la comunicare, fără respectarea procedurii prealabile, în conformitate cu prevederile Codului administrativ”. Legea cu privire la avocatură nu conține asemenea garanții.
- La art. 82 alin. (1), se propune înlocuirea cuvântului “inclusiv” cu sintagma „precum și”.
- La art. 82, se propune completarea cu un alineat nou (4) cu următorul cuprins: „Alte informații decât secretele comerciale pot fi considerate ca fiind confidențiale în măsura în care dezvăluirea acestora poate dăuna semnificativ unei persoane. Pentru ca o informație să fie considerată confidențială, persoana care invocă respectarea interesului legitim de a-și proteja secretele și alte informații confidențiale trebuie să adreseze Centrului o cerere motivată. Persoana care invocă protecția secretului comercial sau a altor informații confidențiale trebuie să furnizeze și o versiune neconfidențială a informațiilor sau documentelor solicitate ori un rezumat al informațiilor confidențiale. Centrul examinează temeiul cererii de acordare a caracterului confidențial. Atunci când nu acceptă cererea, Centrul trebuie să răspundă solicitantului în termen de 15 zile lucrătoare de la recepționarea cererii. În cazul documentelor care conțin informații ce constituie secret comercial sau alte informații confidențiale, accesul se acordă terților, dacă este posibil, la versiunea neconfidențială a acestor documente transmise de persoana care a invocat protecția secretului comercial sau a altor informații confidențiale”. Conform art. 83 alin. (3) din Cod administrativ, accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților.

- La art. 82 alin. (3), se propune
- La art. 83 alin. (1), se propune excluderea sintagmei “dacă probele acumulate sunt suficiente”.
- La art. 83 se propune excluderea alin. (2).
- La art. 83 alin. (3), se propune excluderea sintagmei „de către directorul adjunct sau personalul abilitat cu funcții de control ai” cu sintagma „sau de către directorul adjunct abilitat al Centrului” și înlocuirea sintagmei „persoanelor vizate” cu sintagma „persoanei vizate și persoanei supuse investigației”.
- La art. 84 alin. (1), se propune completarea celei de a doua fraze cu textul “ținând cont de complexitatea acțiunilor ce urmează a fi efectuate, de gradul de pericol al încălcărilor care necesită a fi înlăturate, de posibilitățile persoanei controlate de a îndeplini acțiunile prescrise, precum și de prescripțiile anterioare, emise în cazuri similar, dar nu mai puțin de 30 de zile lucrătoare. Termenul se calculează de la data înmînării contra semnătură sau de la data recepționării procesului-verbal de control de către persoana supusă controlului prin orice modalitate care permite Centrului confirmarea recepționării” (conform art. 29 alin. (4) din Legea nr. 131/2012), iar după cuvântul „operatorului” se propune introducerea cuvântului „sau a persoanei împuternicite de operator”.
- La art. 87, se propune excluderea alin. (6). Modul de calcul al cifrei totale de afaceri prevăzut la art. 24 alin. (1) din Legea concurenței nr. 183/2012 este aplicabil în scopul stabilirii operațiunilor de concentrare economică care sunt pasibile de notificare și autorizare de către Consiliul Concurenței, nu pentru aplicarea amenzilor. Modul de aplicare a amenzilor în scopul aplicării legislației concurenței este stabilit în Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 - [EUR-Lex - 52006XC0901\(01\) - RO - EUR-Lex \(europa.eu\)](#). În acest context, se propune completarea art. 87 cu următoarele alineate noi:

„(6) Individualizarea amenzilor prevăzute de prezenta lege se efectuează ținând seama de gravitatea și durata faptei.

(7) Stabilirea cuantumului amenzii se face prin determinarea nivelului de bază al acesteia, care se va majora în cazul existenței circumstanțelor agravante și se va reduce în cazul existenței circumstanțelor atenuante.

(8) Cuantumul de bază se fixează în raport cu valoarea vânzărilor. Valoarea vânzărilor se determină înainte de aplicarea TVA-ului și a altor taxe legate direct de vânzări.

(9) Pentru a determina cuantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Centrul utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul Republicii Moldova. Se utilizează vânzările realizate de întreprindere în cursul ultimului an complet de participare a sa la încălcare.

(9) Atunci când sfera geografică a unei încălcări depășește teritoriul Republicii Moldova, pentru a reflecta atât dimensiunea totală a vânzărilor relevante în Republica Moldova, cât și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi în încălcare, Centrul poate estima valoarea totală a vânzărilor de bunuri sau servicii care au legătură cu încălcarea în sectorul geografic (mai mare decât Republica Moldova) în cauză, poate determina cota de vânzări a fiecărei întreprinderi participante la încălcare pe această piață și poate aplica această cotă vânzărilor totale ale acelorași întreprinderi în interiorul Republicii Moldova. Rezultatul se utilizează cu titlu de valoare a vânzărilor în scopul determinării cuantumului de bază al amenzii.

(10) Ca regulă generală, proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul se fixează la un nivel de maximum 3% în cazul încălcărilor prevăzute la art. 87 alin. (1) și 6% în cazul încălcărilor prevăzute la art. 87 alin. (2) și (3).

(11) Pentru a ține seama pe deplin de durata participării fiecărei întreprinderi la încălcare, cuantumul determinat în funcție de valoarea vânzărilor se multiplică cu numărul de ani de participare la încălcare. Perioadele mai mici de un semestru se consideră o jumătate de an; perioadele mai mari de șase luni, dar mai mici de un an, se calculează ca un an întreg.

(12) La stabilirea amenzii, Centrul poate ține seama de circumstanțele care conduc la o creștere sau la o reducere a cuantumului de bază, prevăzute la art. 86 alin. (2). De asemenea, Centrul ține seama de necesitatea de a majora sancțiunea pentru a depăși cuantumul câștigurilor ilicite realizate în urma încălcării, atunci când este posibilă o astfel de estimare.

(13) Pentru fiecare întreprindere care participă la încălcare, cuantumul final al amenzii nu trebuie să depășească cuantumul prevăzut la art. 87 alin. (1)-(3), în funcție de titlul încălcării.

(14) În anumite cazuri, Centrul poate aplica o amendă simbolică. Justificarea unei astfel de amenzi trebuie să figureze în textul deciziei”.

Rămânem în continuare la dispoziția Dumneavoastră pentru orice informații suplimentare.

Cu respect,

Mila Malairău
Directoare executivă
AmCham

Marina Bzovii
Directoare executivă
ATIC

Ana Groza
Directoare executivă
FIA